

Z Á P I S

z jednání Pracovní skupiny pro zpracování metodiky pro účast zástupců občanské společnosti v participativních procesech

dne 6. října 2021

formou online jednání

Přítomni: Blahová, A.; Fungačová, H.; Haken, R.; Jirman, P.; Kandler, M.; Kučera, F.; Kulich J.; Lang, A.; Maussen, J.; McGehee A.; Nguyen, T. D.; Polášek, M.; Sedláček A.; Šillerová, A.; Štěpánek, O.

Omluveni: Kravčík, J.; Machačka, J.; Mrázek, A.; Poledna, P.; Žárský D.

Hosté: Hlaváčová, J.; Mašková, P.; Neugebauerová, A.

Jednání Pracovní skupiny pro zpracování metodiky pro účast zástupců občanské společnosti v participativních procesech při Výboru pro legislativu a financování Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „pracovní skupina“) řídil jeden z jejích spolupředsedů F. Kučera.

Program jednání:

- 1) Zahájení jednání a schválení programu, přivítání hostů**
- 2) Diskuse o roli Rady vlády pro NNO v koordinaci participativních procesů a o testování metodiky v praxi**
- 3) Různé**

Ad 1) Zahájení jednání a schválení programu, přivítání hostů

Jednání zahájil spolupředseda pracovní skupiny za státní správu F. Kučera, který seznámil přítomné s programem jednání. Program jednání byl jednomyslně schválen.

Ad 2) Diskuse o roli Rady vlády pro NNO v koordinaci participativních procesů a o testování metodiky v praxi

F. Kučera nejprve otevřel diskusi o **roli Rady vlády pro nestátní neziskové organizace** (dále pouze „RVNNO“) v koordinaci participativních procesů ve státní správě. Dle komentářů v této části metodiky vyvstaly otázky, zda má RVNNO plnit roli spíše informačního místa, které zprostředkovává seznamy střež a sítí NNO, případně poskytuje pomoc při výkladu metodiky, nebo také aktivně vstupuje do nominačních procesů organizovanými ministerstvy v případě nenalezení shody mezi NNO.

Podle A. Sedláčka byla vznesena připomínka formulovaná s vědomím omezených kapacit sekretariátu RVNNO, ale i přesto považuje za vhodné na tomto orgánu soustředit koordinační funkci, tj. zprostředkovávat ostatním resortům aktuální informace o střežích a sítích NNO, pokud se je resorty rozhodnou zahrnout do svých participativních procesů. Dle jeho názoru sekretariát RVNNO již nyní disponuje seznamem střežních organizací NNO. Dodal, že navrhováno je jednou ročně aktualizovat seznam střež a sítí NNO a na vyžádání jej poskytovat. Dále doplnil, že připomínka mířila

také k situaci, pokud se resort přímo obrátí na RVNNO s tím, že není časový prostor pro širší participativní proces, kdy se sekretariát RVNNO, jak to dle jeho slov již v minulosti proběhlo, obrátí s žádostí o hlasování na členy/-ky RVNNO za neziskový sektor (ideálně po projednání a doporučení ze strany příslušného výboru RVNNO). Nejedná se o proaktivní obsazování nominací na resortech, ale poskytnutí podpory a možnosti vzájemného propojení mezi resorty a NNO (např. v případě průřezových témat).

R. Haken vyjádřil názor, že RVNNO patří informační, motivační a edukační role v otázce participace, nikoliv rozhodující role. V minulosti podpora kandidátů do různých poradních a pracovních orgánů ze strany RVNNO měla větší váhu. Navrhl posílení RVNNO ve smyslu metodickém vůči resortům, které cestu participace neaplikují (tj. nedoporučovat konkrétní nominanty, ale metodicky doporučovat cestu partnerské spolupráce). Dále doplnil, že aktuálně není vyřešena otázka, koho určitý nominant zastupuje, zda NNO či RVNNO, příp. oboje.

F. Kučera v reakci na vystoupení R. Hakena pouze upřesnil, že v aktuálním nastavení se jedná o metodiku a smyslem není resortům stanovovat povinnosti či předpokládat jakýsi sankční mechanismus.

H. Fungačová se vyslovila proti tomu, aby v rámci nominačních procesů hrála RVNNO rozhodující roli, jelikož by do poměrně omezené skupiny osob (členů/-ek RVNNO) byla dána neúměrně velká pravomoc. Výše zmíněné teze podpořil i P. Jirman (role RVNNO by měla být doporučující, nemá ani s ohledem ke svému statutu mandát pro to, aby o nominacích resortů rozhodovala, je poradním orgánem vlády, nikoliv ministerstev). Ministerstva by o nominacích, dle jeho názoru, měla rozhodovat sama, k čemuž by měla mít doporučení, jak k nominačnímu procesu přistupovat. RVNNO by mohla působit pouze jako inspirační zdroj, které NNO by mohly být zapojeny.

A. Sedláček upřesnil, že připomínka byla formulována ve smyslu „v krajním případě“ a s tím, že v minulosti se tato možnost v některých případech využila (vedl příklad s Evropskou komisí), proto by bylo vhodné v metodice tuto možnost popsat. Ideální tato situace, na rozdíl od samosprávného procesu, není.

V souvislosti se seznamem střech a sítí NNO H. Fungačová uvedla, že aktuálně sekretariát RVNNO takovýto seznam pro svou interní potřebu vede. Dále doplnila, že dle vyjádření zástupkyně slovenského zmocněnce pro rozvoj občanské společnosti se v rámci evropského projektu plánuje vypracování atlasu NNO a započítí diskusí o parametrech pro jejich výběr. Listopadová federální konference by v tomto směru mohla být zajímavým inspiračním zdrojem.

F. Kučera upozornil na ustanovení statutu RVNNO, konkrétně článek 2, odst. 2, písm. e), do něhož lze vedení seznamu střech a sítí NNO zařadit. A. McGehee uvedla, že i kdyby to z aktuálního statutu nevyplývalo, není problém to do něj doplnit (je plánovaná jeho revize), je to také v souladu s aktuální *Strategií spolupráce veřejné správy s NNO na léta 2021-2030*, kdy se jedna z oblastí zaměřuje na podporu střech a sítí NNO. Z tohoto pohledu se zpracování a aktualizování databáze a poskytování informací o střechách a sítích NNO nejeví jako problém. Jako málo pravděpodobné se jí však jeví, že by ministerstva hledala do poradních a pracovních orgánů pouze střechy a sítě NNO a nikoliv obecně NNO, v tomto případě však informační role RVNNO nebude s ohledem na celkový počet NNO, kterých je přes 142 tisíc,¹ možná.

K otázce rozhodování RVNNO A. McGehee doplnila, že s ohledem na poměrně častou neschopnost neziskového sektoru se domluvit, by se situace, kdy jsou oslovovali členové/-ky RVNNO s žádostí

¹ https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_sat.

o hlasování o kandidátech, mohla vyskytovat často. A není v kapacitních možnostech členů/-ek RVNNO se seznamovat se všemi přihláškami kandidátů. Dále se vyjádřila k roli RVNNO jako metodické podpory. Stávající složení sekretariátu RVNNO nedisponuje potřebnou expertízou k zajištění metodické podpory participace, je schopna pouze odkazovat na metodiku. Dále uvedla přirovnání k roli sekretariátu RVNNO v rámci zpracovávání dokumentu s názvem *Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*, jehož je RVNNO gestorem a koordinuje jednotlivá ministerstva, resp. poskytuje jim platformu pro sdílení zkušeností týkajících se financování NNO. V oblasti participace by tak RVNNO mohla být platformou, kde by se v pravidelných intervalech svolávaly resorty, resp. vytvářel prostor pro sdílení zkušeností, jak je u nich participace aplikovaná, jaké s ní mají zkušenosti apod.

M. Kandler navrhl, aby se problémy, resp. funkčnost či nefunkčnost systému v případě, že se střechy, sítě či samotné NNO nemohou na nominacích dohodnout, testovala v rámci ověřovacího procesu pilotní implementace, což tematicky spadá i do druhé diskutované oblasti.

P. Jirman vyjádřil obavu, že na větších resortech nebudou schopni dát dohromady počet lidí, které by bylo vhodné v participaci proškolit, a kteří by se měli účastnit (uvedl přirovnání s analytiky). Také dal ke zvážení tvorbu rejstříku NNO, který by byl v gesci RVNNO. H. Fungačová v reakci uvedla informace o v minulosti provozovaném Informačním systému NNO, jehož byla RVNNO gestorem a Ministerstvo vnitra (dále pouze MV) provozovatelem. Tento informační systém se však ukázal jako nefunkční a byl [usnesením vlády ČR ze dne 12. dubna 2021 č. 360](#) zrušen, což potvrdila i A. McGehee, která doplnila, že sekretariát RVNNO často při své práci odkazuje na webový portál s názvem [Interaktivní mapa neziskového sektoru](#), který mimo jiné umožňuje třídění NNO podle tematických oblastí.

H. Fungačová dále opětovně vznesla do diskuse téma týkající se navrženého opatření v rámci Implementačního plánu ČR 2030 na léta 2022+ „vytvořit jednotné místo pro informace o konzultacích s celostátním dosahem“. Tato iniciativa (přehledně shromažďovat informace tohoto typu) je dle jejího názoru stejně důležitá a komplementární k informační roli RVNNO a činnosti této pracovní skupiny. P. Jirman souhlasit ověřit aktuální stav tohoto návrhu.

M. Polášek upozornil na existenci [Databáze konzultujících organizací](#) (DataKO), kterou spravuje oddělení RIA Úřadu vlády ČR (dále pouze „ÚV ČR“), která určitým způsobem podchycuje ty, kdo mají zájem o participaci, ačkoli pouze v souvislosti s tvorbou nové legislativy nebo obecně regulace. I s tímto seznamem je dle jeho slov spojena řada problémů. Pokud by však pracovní skupina hledala existující systém, kam by se organizace hlásily na základě svého zájmu o přizvání, může tuto roli DataKO plnit, je však nutné o možnostech tohoto systému vést debatu s oddělením RIA. K návrhu opatření v rámci Implementačního plánu uvedl, že je plánováno několik kol jednání o tom, které návrhy mají šanci a které návrhy jsou smysluplné, ale např. žádají politickou podporu a vyjádření politické reprezentace. Tvorba jednotného místa je z jeho pohledu užitečná a maximálně možně usnadňuje cestu těm, kteří participovat chtějí, ale nepostihuje ty lidi, kteří z nejrůznějších důvodů mají menší kapacitu k participaci, což by ale u NNO nemusel být tak zásadní problém.

J. Hlaváčová vyjádřila názor, že jednotné místo pro konzultace může fungovat u těch resortů, které disponují mechanismem umožňujícím participaci (v případě MZd se jedná o patientské organizace), pokud by se to týkalo celého neziskového sektoru, kam MZd řadí i odborné společnosti, rozsah by byl větší, na což v současné době MZd připraveno není. MZd si dle jejích slov vede seznam NNO, které mají zájem se do participativních procesů zapojit. Po registraci na [webu MZd](#) jsou NNO zařazeny do mailing listu informujícím o možnostech zapojení nebo vzdělávání. K selekci např. toho, kdo se může zapojit do připomínkového řízení, dochází až v dalším kroku.

Druhým diskutovaným tématem byl způsob **ověřování úspěšnosti metodiky v praxi**, jehož se pracovní skupina krátce dotkla na předchozím jednání.

R. Haken uvedl, že s ohledem na kapacitní a expertní možnosti sekretariátu RVNNO, by bylo vhodné, kdyby fungovala stálá pracovní skupina pro hodnocení implementace metodiky. Vhodné by z jeho pohledu také bylo najmutí metodika či ombudsmana pro zhodnocení participativních procesů na úrovni státní správy, nebo vybrání několika osob nejlépe z neziskového sektoru, kteří by plnili roli hlídačů participativních procesů, a z hlediska jejich odbornosti a expertízy by byli schopni erudovaně hodnotit celý proces pilotního ověřování metodiky.

M. Polášek navázal na svůj podnět z minulého jednání, resp. na otázku, jaké oblasti by se měly v rámci pilotní implementace testovat. Z jeho pohledu jsou tři základní možnosti, tj. testovat a) zda je veřejná správa schopná se i s ohledem na své kapacitní možnosti metodikou řídit; b) zda NNO mají dostatečné schopnosti, dovednosti a kapacitu možností participace využívat; c) zda společné uplatnění metodiky a schopností NNO vedou ke znatelné změně/hmatatelně odlišným výsledkům řešení. Jako nejjednodušší se jeví testování první možnosti, další dvě částečně vyplynou z testování první možnosti, je tak dle jeho názoru možné se zaměřit na testování první oblasti.

Dále bylo diskutováno, jak testování prakticky provést. Dle M. Polášky existují dva okruhy aktivit, které se od státní správy v této souvislosti očekávají: 1/ má se proměnit způsob, jak se vytvářejí a fungují poradní orgány; 2/ má se proměnit způsob tvorby dokumentů. V konkrétním případě Ministerstva životního prostředí (dále pouze „MŽP“) by bylo možné s ohledem na již existující poradní a pracovní orgány provést pouze kontrolu, zda principy, na nichž jsou orgány postaveny, odpovídají metodice (v případě nově ustavované Rady operačního programu je obsazení předem dáno). V oblasti přípravy dokumentů MŽP má již všechny procesy započaté a v horizontu příštího půl roku nemá žádný připravovaný dokument, na který by bylo možné aplikovat metodiku od samotného počátku.

F. Kučera upřesnil, že pro účely testování je možné zahrnout změny v jednacím řádu, statutu, případně renominace v rámci stávajících poradních a pracovních orgánů.

R. Haken vyjádřil názor, že je nutné po celou dobu testování a hodnocení dopadů metodiky a jejího postupného zavádění posílit metodickou a odbornou kapacitu. Navrhl a) využít expertízu této pracovní skupiny nebo její části; b) najmout experta/více expertů; c) tuto roli svěřit v participaci proškoleným osobám (uvedl srovnání s hodnotiteli místní agentury 21). Z jeho pohledu je nutné příslušného odborníka zapojit hned na počátku zavádění metodiky (resp. hledání možných případů, kdy by šlo metodiku na jednotlivých resortech implementovat).

A. Sedláček doplnil, že z jeho pohledu by nastavení indikátorů mělo být svěřeno externímu expertovi, který má zkušenosti s evaluacemi a se zaváděním procesů. Pracovní skupina může v omezené míře poskytovat metodickou podporu/konzultace během pilotní implementace (shromažďování a vyjadřování se k přijatým podnětům ze strany resortů).

A. McGehee doplnila, že možnost testování se nabízí i v rámci činnosti RVNNO, kdy v letošním roce končí druhé funkční období sedmi členům/-kám RVNNO. Lze vyčkat na finalizaci metodiky a aplikovat ji na celý nominační proces. Dále uvedla, že v eKlepu je k dispozici [seznam všech materiálů](#) pro nadcházející roky, jejichž překládání vyplývá z přijatých usnesení vlády. H. Fungačová doplnila, že možností je metodiku pilotně implementovat oproti původnímu plánu na více resortech (k možnému jednání je i příklad metodiky vznikající na Ministerstvu práce a sociálních věcí, jejíž tvorba vyplývá z aktuálního strategického materiálu RVNNO). V rámci zasedání RVNNO v listopadu 2021 je možné tuto otázku (návrhy vhodných případů pro pilotní ověřování metodiky) diskutovat.

V souvislosti s hodnocením uvedl A. Sedláček příklad spolupráce resortu s akademickým prostředím, kdy Katedra žurnalistiky FSV UK ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci projektu TAČR hodnotí komunikaci tohoto ministerstva v různých odvětvích.

Dle A. McGehee zde existují dvě možnosti financování, zaprvé prostředky na počátku příštího roku na zajištění metodické podpory implementace metodiky a nastavení indikátorů pro vyhodnocení a zadruhé v rámci hodnocení, revize a dalšího vývoje metodiky, kdy je případně možné jít cestou projektu.

Ad 3) Různé

Na závěr proběhla diskuse ohledně harmonogramu závazku OGP k tvorbě metodiky a o plánované akci v Senátu PSP ČR a rozesílce pozvánek.

Závěry:

1. RVNNO by měla plnit roli motivační, která zahrnuje jak roli informační, tak koordinační,
2. V rámci informační role by sekretariát RVNNO odkazoval na vzniklou metodiku, zpracovával, jednou ročně aktualizoval a zveřejňoval seznam/databázi střech a sítí NNO (přihlašování střech a sítí NNO na bázi dobrovolnosti) a na vyžádání ho poskytoval jednotlivým resortům (neměla by však vzniknout otevřená preference sítí a střech NNO na úkor samotných NNO),
3. Na bázi dobrovolnosti lze rozšířit mailing list, kterým disponuje sekretariát RVNNO, o samotné NNO, které by měly zájem být o dění v RVNNO informovány,
4. V rámci koordinační role by sekretariát RVNNO v pravidelných intervalech vytvářel prostor pro sdílení zkušeností mezi jednotlivými ministerstvy, jak je zde participace aplikovaná, jaké s ní mají zkušenosti apod.,
5. Jako vhodné se jeví vedení portálu/seznamu, kam by se NNO mohly na bázi dobrovolnosti a oblasti svého zájmu nahlašovat. Zkonzultovat využití a možnosti DataKO s oddělením RIA,
6. V rámci nominačních procesů ostatních resortů RVNNO rozhodovací pravomoc ani s ohledem na svůj statut plnit nemá, mohla by na vyžádání plnit konzultační roli. Finanční zodpovědnost za nominační proces náleží jednotlivým resortům. Metodika v této části bude zrevidována a doplněna i o mechanismus náhodného výběru. Bylo navrženo, aby diskuse o této části metodiky proběhla na zasedání RVNNO dne 9. listopadu 2021,
7. Z navržených tří základních možností týkajících se testování se lze primárně zaměřit na první možnost, tj. na testování, zda je státní správa schopná se i s ohledem na své kapacitní možnosti metodikou řídit,
8. S ohledem na dva okruhy aktivit, které se od státní správy očekávají (proměna způsobu vytváření a fungování poradních orgánů a proměna způsobu tvorby dokumentů) je možné do pilotní implementace metodiky oproti původnímu plánu zahrnout více než jeden resort,
9. Do testování je možné také zahrnout i změny v jednacím řádu, statutu, případně nominace v rámci stávajících poradních a pracovních orgánů. O vhodných případech pro pilotní ověřování lze diskutovat na zasedání RVNNO dne 9. listopadu 2021,

10. Pracovní skupina by měla (v případě, že nebude obsazena pozice metodika/evaluátora) s využitím materiálů a případné další metodické pomoci ze strany Partnerství pro otevřené vládnutí poskytovat výklad/konzultace k přijaté metodice,
11. Pracovní skupina doporučila zajistit externího metodika/evaluátora, který by byl k dispozici ideálně od počátku implementační fáze metodiky a nastavil indikátory pro její vyhodnocení.

Úkoly:

1. Sekretariát RVNNO zpracuje ve spolupráci s pracovní skupinou profil poptávaného externího experta, který by nastavil indikátory pro vyhodnocení.

Přílohy:

1. Návrh opatření „vytvořit jednotné místo pro informace o konzultacích s celostátním dosahem“ uvedené v návrhu Implementačního plánu ČR 2030 na léta 2022+.

Termín dalšího jednání pracovní skupiny nebyl stanoven.

Ing. F. Kučera, v. r.
Ing. A. Sedláček, v. r.
spolupředsedové Pracovní skupiny k metodice participace
Výboru pro legislativu a financování
Rady vlády pro nestátní neziskové organizace